

Onemocnění prsu

A.Vrabcová, P.Hoferka

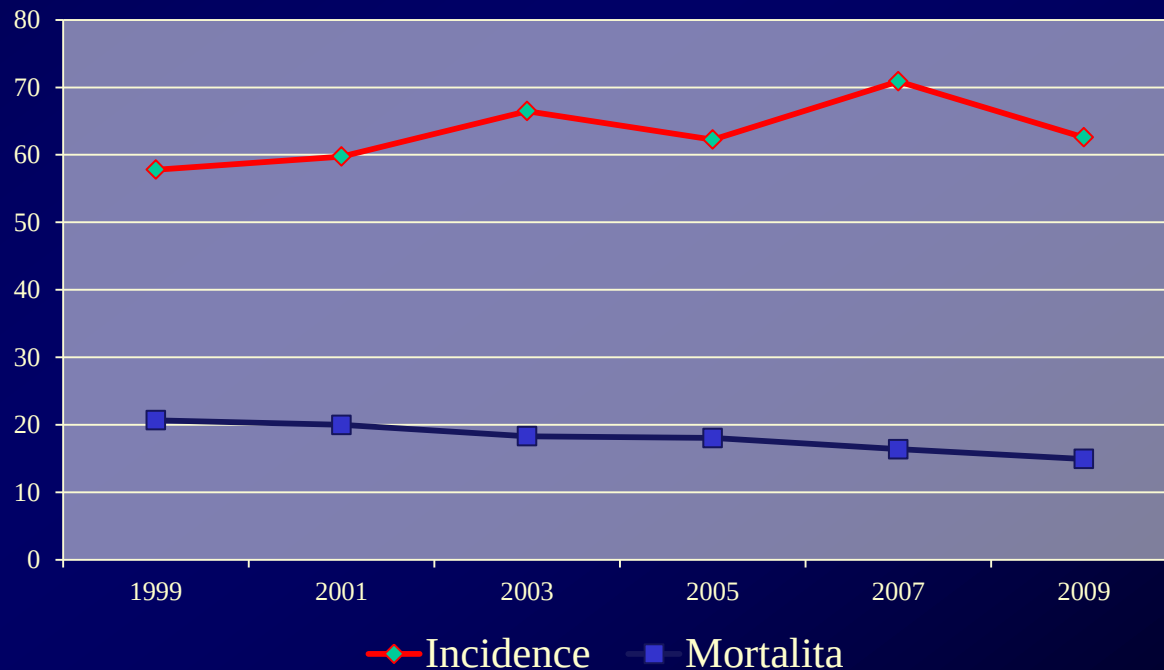
Oddělení hrudní chirurgie TN
Primář MUDr. Vladislav HYTYCH, Ph.D.

Karcinom prsu

nejčastější nádor u žen

6 250 nových pacientek ročně

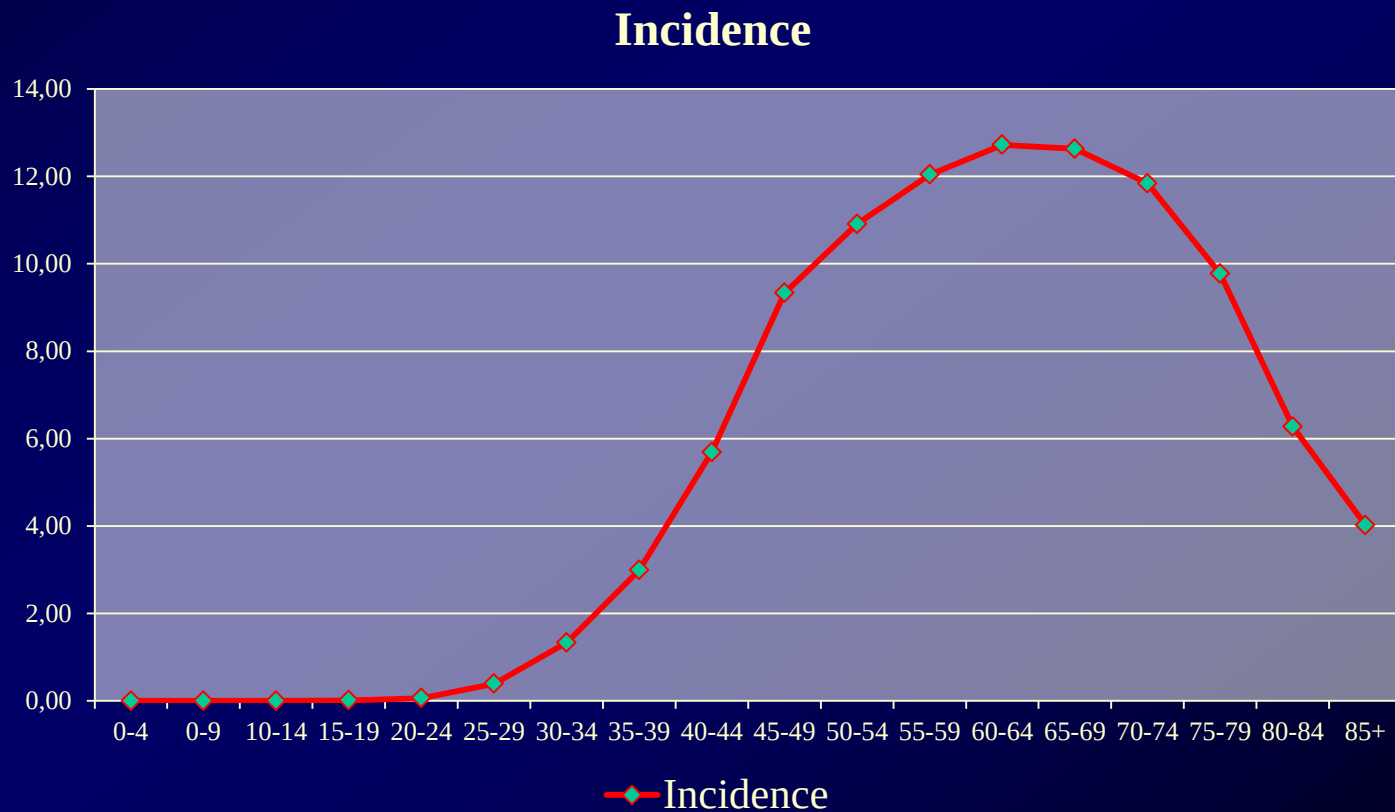
1500 úmrtí ročně

Karcinom prsu

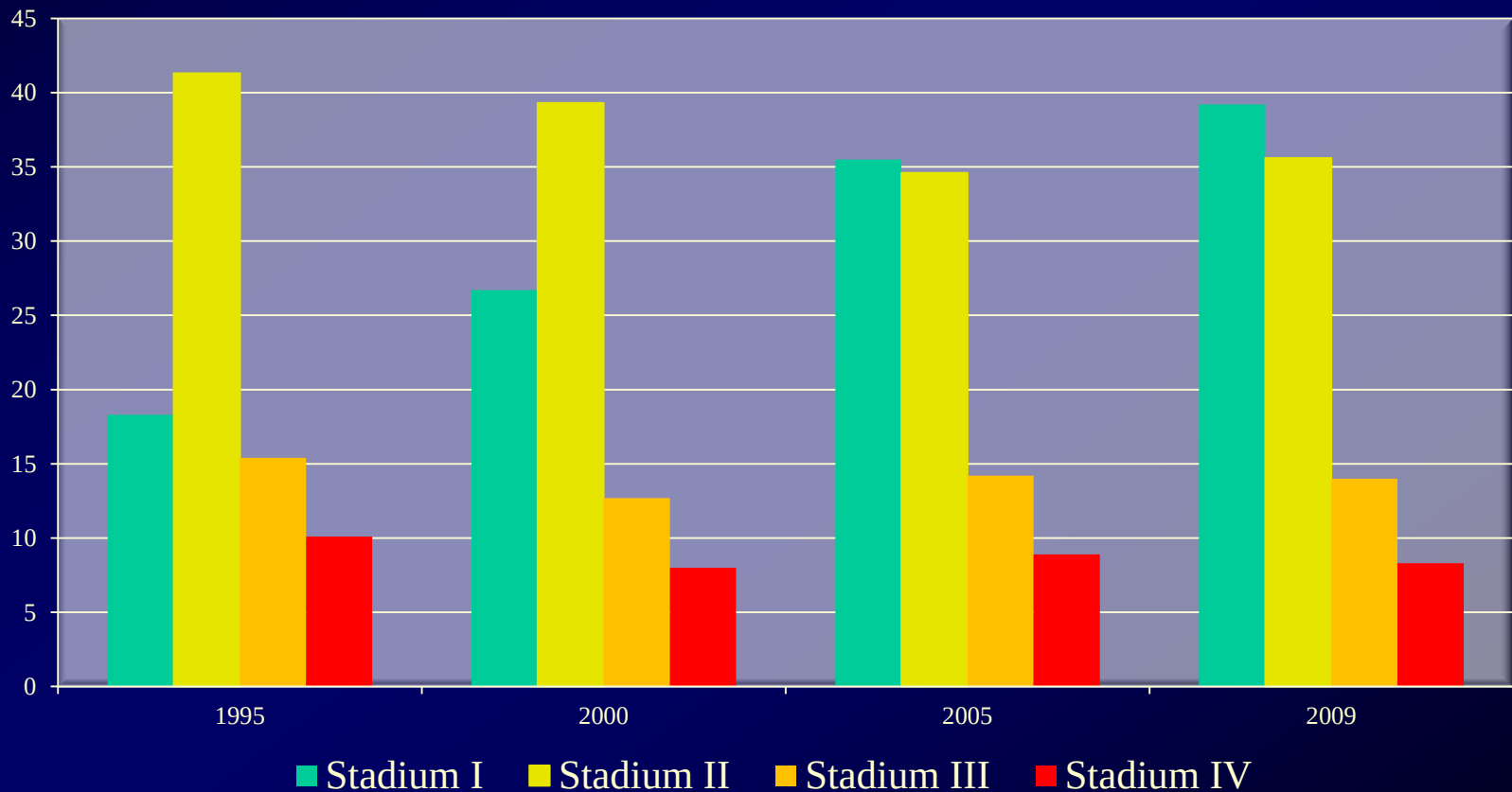
nejčastější výskyt ve věku 55-69

posun incidence do nižších věkových kategorií

Karcinom prsu

posun incidence do časnějších stádií

Prevence

- Primární

zdravý životní styl - nejtěžší

- Sekundární

- časný záchyt — screening (Věstník MZ ČR 04/2010)
- - věk nad 45 let, dvouroční interval
- - ženy s velmi vysokým rizikem (BRCA 1, BRCA 2)
- - ženy s rizikem vyšším než 20% (stanoví genetik)

- Terciární

předcházení recidivě - dispenzarizace

Vyšetřovací postupy:

1. Anamnesa
2. Klinické vyšetření
3. Neinvazivní diagnostika
(MG, SONO, MR)
4. Invazivní diagnostika (biopsie)

Stanovení diagnózy:

1. Anamnesa:

- Pohlaví
- Věk
- Rodinná anamnesa:
 - matka, sestra – první linie výskyt v premenopauzálním období
 - jiné malignity
- Gynekologická anamnesa:
 - nulipara (porod před 20.rokem o 30% nižší riziko)
 - menopauza (před 45.rokem o 50% nižší riziko)
 - menstruace (před 11 rokem)
 - kojení (diskutabilní)
 - hormony (HRT, estrogeny?)

Stanovení diagnózy:

2. Klinické vyšetření:

* Pohled (pomerančová kůže, fixace, asymetrie, akcesorní mamilla)

Stanovení diagnózy:

2. Klinické vyšetření:

- * Sekrece (mammilla cruens)
- * Palpace (axila)

Stanovení diagnózy:

3. **Přístrojové:**

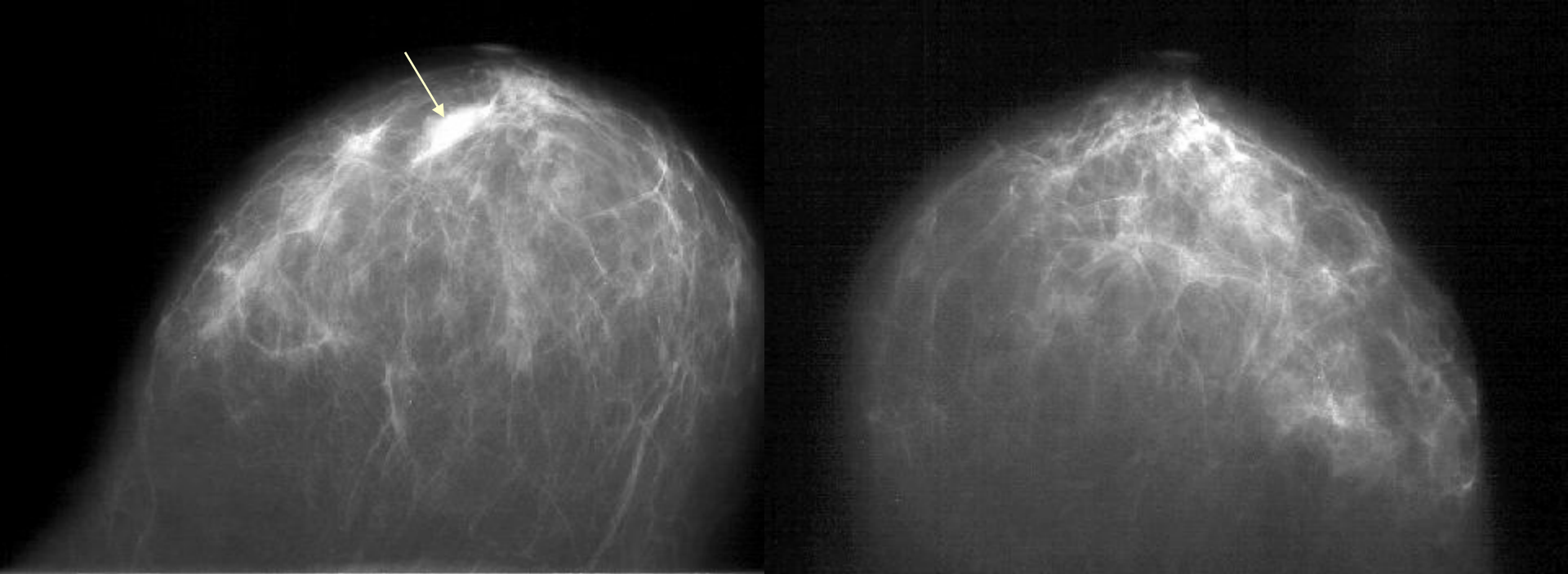
- **MG**, zvětšené snímky, duktografie
(od r. 2004 screening – od 45 roků)
- **Sonografie** (Doppler)
- **MR** (prsí cívka, funkční vyšetření)

Mammografie

- dvouleté intervaly
ve věkové kategorii
nad 45 let
- další indikace dle
klinického nálezu

Mammografie

Mammografie: na každé straně dvě projekce

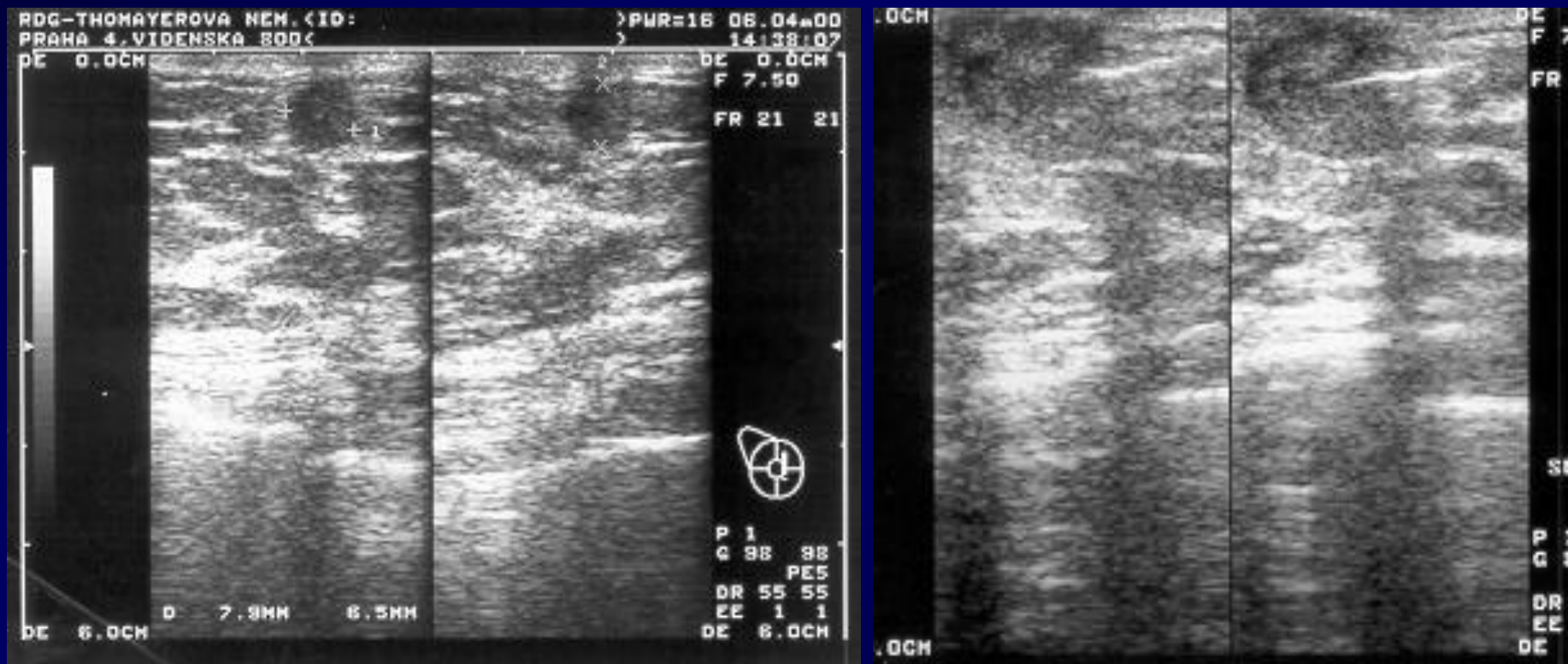
Klasifikace MG nálezů: dle Tabára, BI-RADS

Duktografie

Nástřik duktu kontrastní látkou při hemorhagické produkci

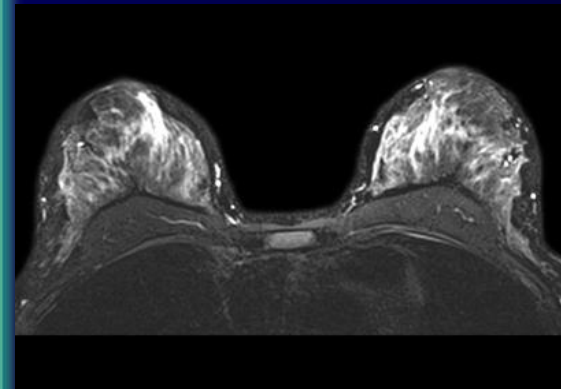
Sonografie

Oba prsy, axilly a nadklíčkové oblasti

Magnetická rezonance

- speciální cívka, poloha na břiše
- enhancement magnetické kontrastní látky patologickým ložiskem v čase
- limitující v možnostech cíleného odběru tkáně a značení léze
- druhý týden cyklu

Stanovení diagnózy:

4. Invazivní metody:

Cíl: předoperační bioptická verifikace ložiska a jeho případné označení, není-li léze hmatná

- **Cytologie:** problematické hodnocení nálezů, nedostačující informace
- **FNA (Fine Needle Aspiration Biopsy):** tenkojehlová biopsie - nedostatek materiálu, chybí údaje o cytoarchitektonice nádoru
- **Core-cut (Core Cut Biopsy):** nejvíce používaná
- **Vakuová biopsie (Vacuum Assisted Breast Biopsy)**
- **Breast Lesion Excision System (BLES)**
- **Otevřená biopsie – exstirpace**

Rizikové pacientky:

A.

Pozitivní genetickou mutací (BRCA1,2 pozitivní)

Bez pozitivní genové mutace, ale s vysokým rodinným a osobním rizikem (genetikem stanoveno nad 20% dle Clausových tabulek)

B.

Ženy po verifikaci atypických hyperplázií či in situ nálezů

C.

Ženy po radioterapii hrudníku do 18 let

Rizikové pacientky:

- Samovyšetření 1x měsíčně
- MG (onemocnění přímé příbuzné věk-10 let)
- SONO dle typu žlázy, ev. každý rok
- MR střídat s MG či sonem
- Gynekologické kontroly
- Další modality a vyšetření výše rizika – určuje onemocnění nejbližší příbuzné (histologie, markery, receptory...)

Diagnóza:

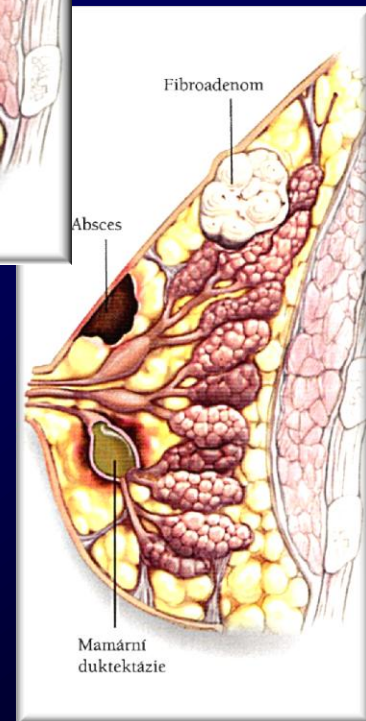
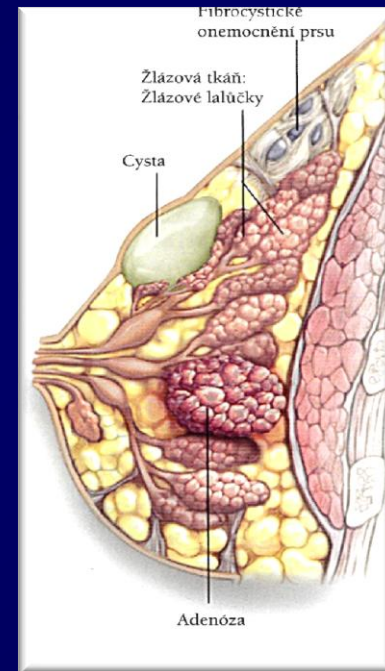
1. Benigní léze

2. Maligní léze

Terapeutický postup:

1. Benigní léze (mastitidy, fibroadenomy, cysty, FCM, papilomy, fylodes tumory)

- zpravidla sledování – dispenzarizace
- cysty – punkce (cytologické vyšetření)
- změna nálezu – otevřená biopsie

1. Benigní léze - klasifikace:

- * Vývojové abnormality
 - * Zánětlivé léze
 - * Fibrosní a fibroepiteliální léze
 - * Epiteliální léze
 - * Myoepiteliální a myofibroblastické léze
 - * Papilární léze
 - * Proliferativní stromální léze

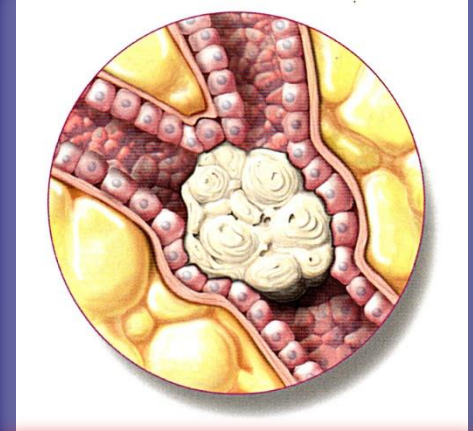
1. Benigní léze - terapie:

- zpravidla sledování – dispenzarizace
- cysty – punkce (cytologické vyšetření)
- vakuová biopsie či radiofrekvenční exstirpace
- změna nálezu – otevřená biopsie

Terapeutický postup

2. Maligní léze

- **Karcinomy:**
 - Duktální karcinom in situ
 - Lobulární karcinom in situ
 - Invazivní duktální karcinom
 - Invazivní lobulární karcinom
 - Mucinosní karcinom
 - Medulární karcinom
 - Papilární, tubulární, apokrinní
 - Pagetův karcinom
 - Inflammatorní (erysipeloidní) karcinom
- Jiné maligní útvary: sarkomy
 maligní lymfomy

2. Maligní léze

- Podle exprese receptorů:

- Luminal A : E+, P+, HER2-

- Luminal B: E+, P+, HER2+

- Triple negative: E-, P-, HER2-

- Over express: E-, P-, HER2+

2. Maligní léze- terapie:

- dle stadia onemocnění
 - stadium I, II - primární chirurgická léčba
 - stadium III, IV - primární systémová terapie onkologická

Maligní léze stadium I,II

- **TNM klasifikace (T do 5cm, N 0, M 0)**

1. Hmatné léze

- verifikace **core cut** biopsií – určení rozsahu intervence
onkologická x chirurgická

2. Nehmatné léze

- verifikace **core cut** biopsií pod sono či MG kontrolou
- značení ložiska před chirurgickou intervencí

Maligní léze stadium III,IV

- z onkologického hlediska inoperabilní (T nad 5cm, Nx M+)
- nutná histologická verifikace (core cut, otevřená biopsie)

a) Terapie systémová:

- chemoterapie
- hormonální terapie
- biologická léčba

b) Terapie lokální:

- aktinoterapie
- chirurgická (po restagingu)

Chirurgická léčba-podle indikace:

A. Diagnostické výkony – exstirpace

B. Terapeutické výkony

C. Sanační výkony

Chirurgická léčba-rozsah výkonu:

- Radikální
- Prs zachovávající - /BCS/
- Kůži šetřící výkony - mastectomy subcutanea
- Součástí výkonu na prsní žláze je operace spádových lymfatických uzlin

Nyní:

přibývá nehmatných (minimálních)
lézí (MG, SONO) – problém detekce
pro chirurga

Modifikovaná radikální
mastektomie

Prs zachovávající výkon

Detekce nehmátné léze dle použité metody

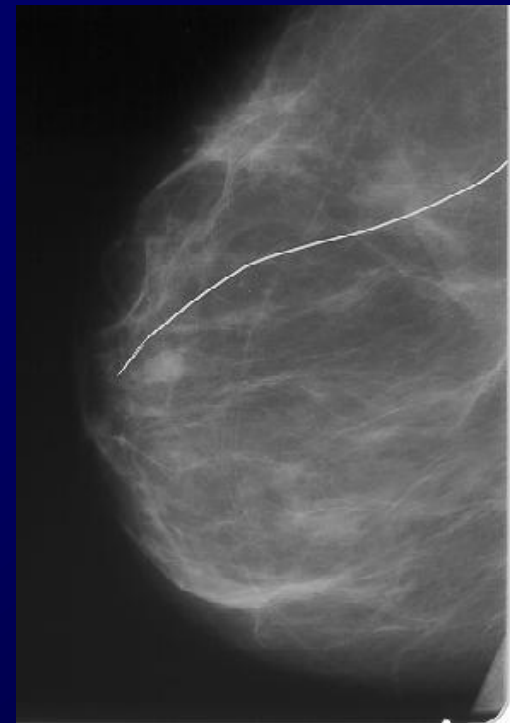
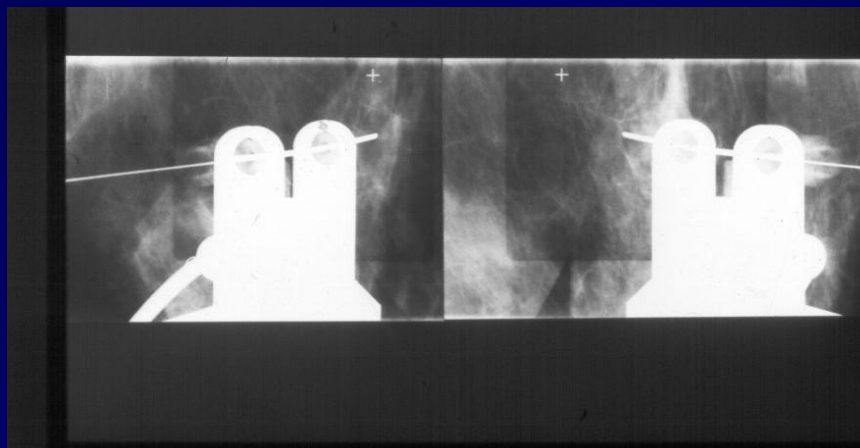
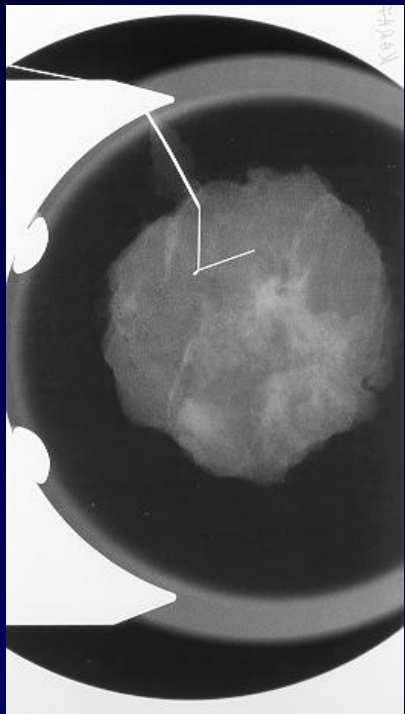
- **Stereotakticky (MG)**
- **Sonograficky (SONO)**
- **MR**

Detekce nehmavné léze

- technika značení

- **lokalizační vodič**
- **carbo adsorbens**
- **metody radiační navigace:**
 - koloidní látka +technécium Tc 99 - **ROLL**
(radioguided occult lesion localisation)
 - titánová zrna + izotop jódu I 125 - **RSL**
(radioguided seed localisation)
- **kombinace**

Stereotaxe

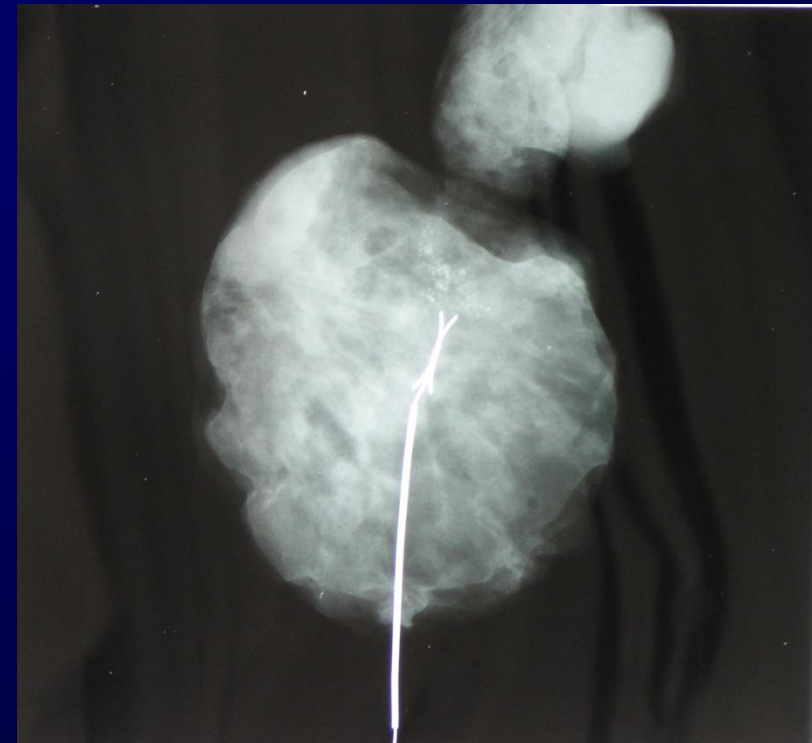
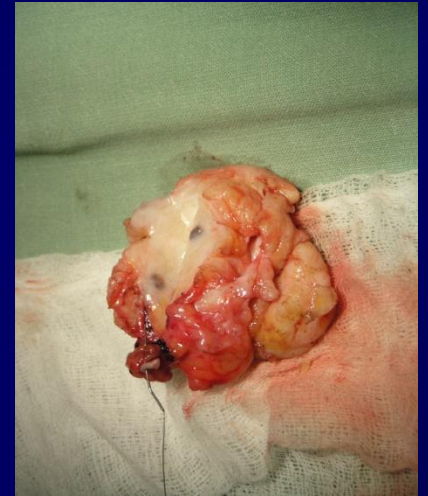

Na mammografickém pracovišti v den operace

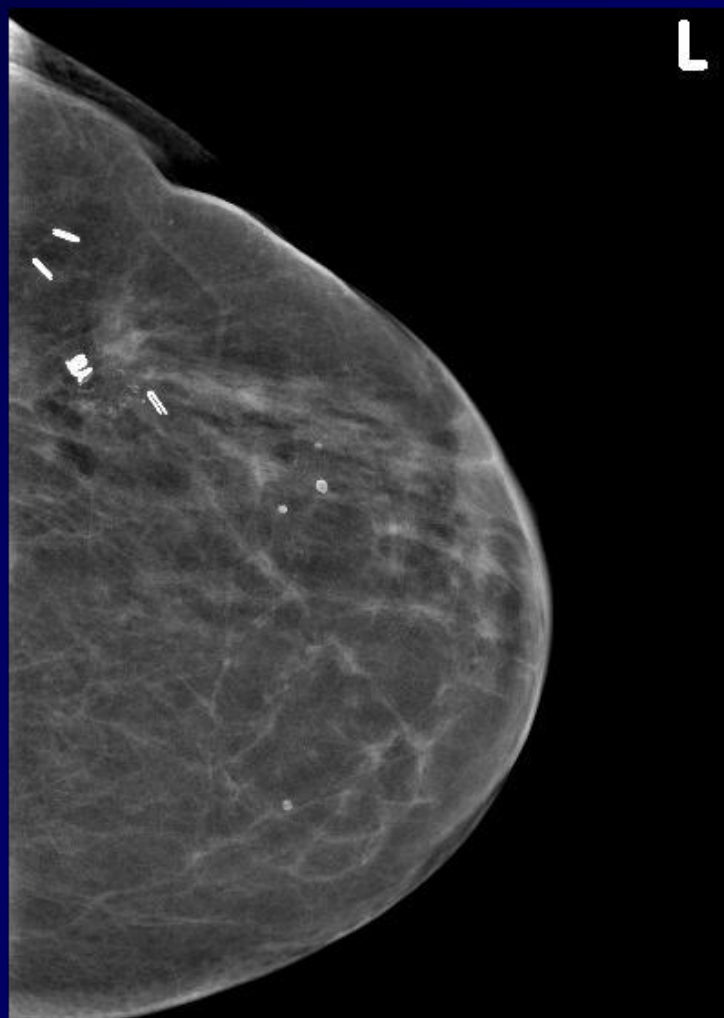
Stereotaxe

- SPECIMEN

mammografické vyšetření
vyjmuté tkáně –
porovnání s původním
MG

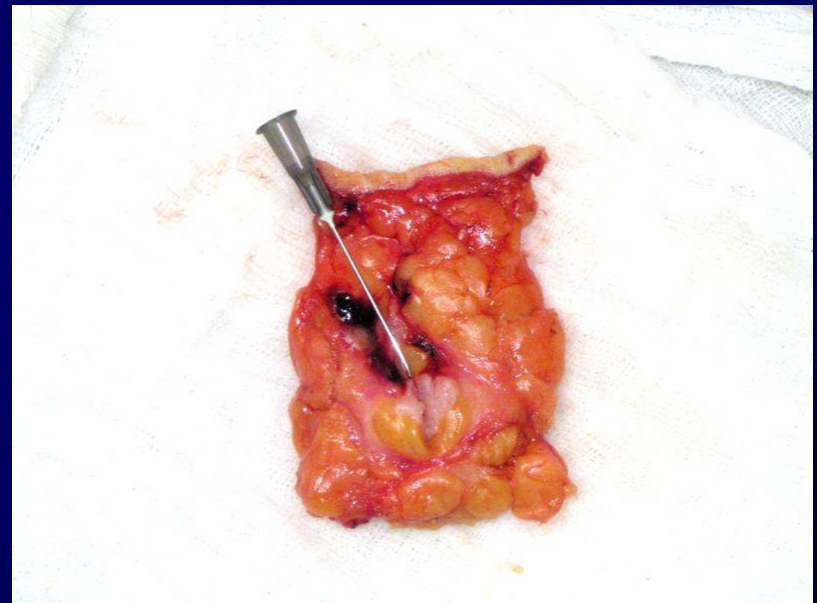
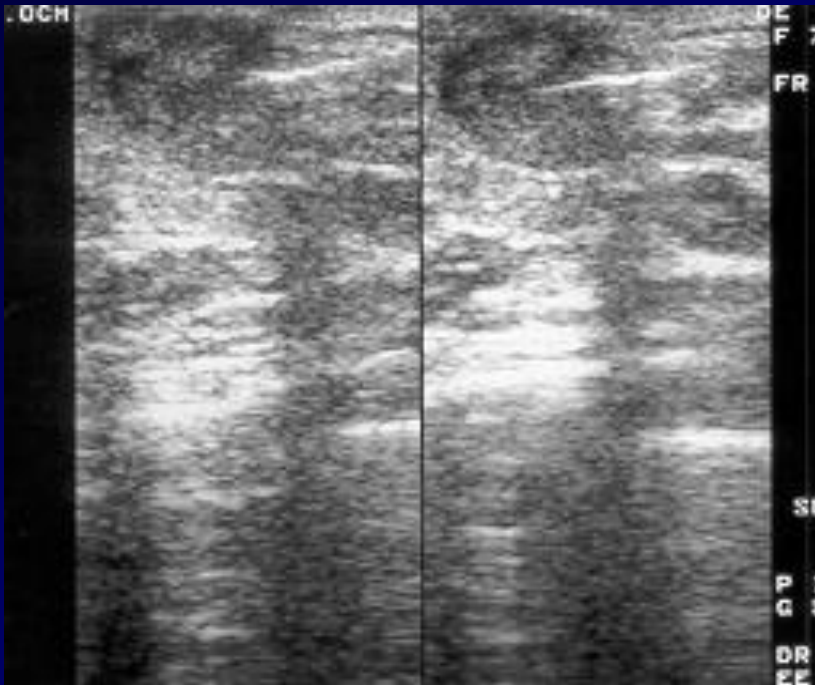

Stereotaxe

Titanové klipy po předchozí operaci a koil u mikrokalcifikací

SONO značení

K ložisku byl aplikován pigment

Chirurgická léčba-rozsah výkonu:

- **Radikální – mastectomia /MRM/**
 - Tkáň prsu, bradavka, kůže, lymfatika
- **Prs zachovávající - /BCS/**
 - Kvadrantectomia (2 cm)
 - Lumpectomia (1 cm)
 - Tumorectomia (0,5 cm)
 - - titan. svorky 4 x
- **Kůži šetřící výkony - mastectomia subcutanea**
 - Limitovaná
 - Radikální
- Součástí výkonu na prsní žláze je operace spádových lymfatických uzlin
 - radikální – exenteraxe axilly (10-12 uzlin)
 - exstirpace sentinelové uzliny (SLN)

Chirurgická léčba-rozsah výkonu:

Indikace k prs zachovávajícím výkonům:

velikost tumoru (méně než 5cm)

poměr velikosti tumoru k prsní žláze

Kontraindikace k prs zachovávajícím výkonům:

multicentrický a multifokální nález

lokalizace (retroareolárně)

neproveditelnost aktinoterapie (lokální a „dopravní“)

nesouhlas pacientky

Chirurgická léčba-rozsah výkonu:

Parciální resekce:

- paramamillární řez, značené ložisko

Chirurgická léčba-rozsah výkonu:

- Součástí výkonu na prsní žláze je operace spádových lymfatických uzlin
 - radikální – exenteraxe axilly (10-12 uzlin)
 - exstirpace sentinelové uzliny (SLN)

Definice SLN

Sentinelová uzlina je první drénující uzlina, kterou je možno detekovat u všech solidních nádorů, nejčastěji je indikována u melanomů a karcinomu prsu.

Indikace SLN

- max. do velikosti tumoru 5cm (T1,T2)
- sonograficky stejnostranné axillární uzliny bez patologie

Kontraindikace:

- multifokální a multicentrický nález
- sonograficky pozitivní uzliny
- předchozí chirurgické intervence v cestě předpokládaného lymfatického spádu

Detekce SLN

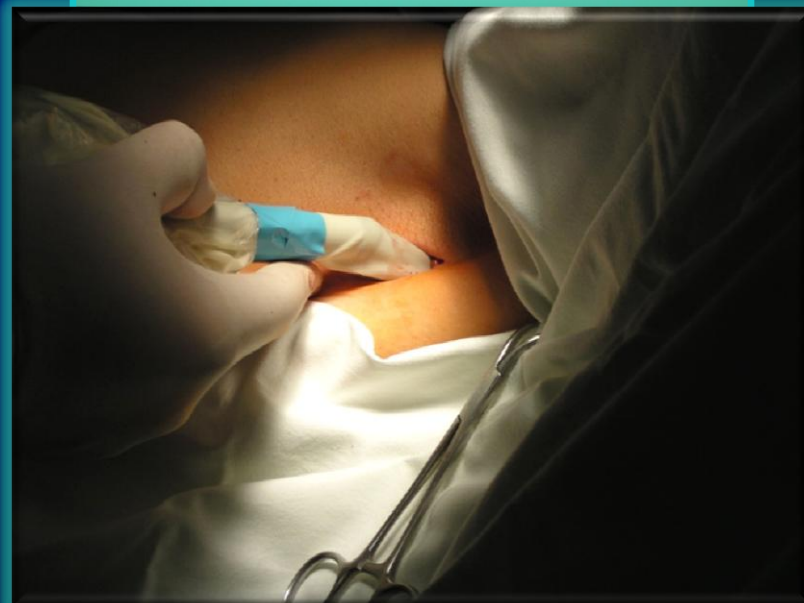
1. Aplikace radionuklidu ^{99m}Tc
2. Lymfoscintigrafie – dynamické vyšetření lymfatické dráhy a označení kumulace radionuklidu v první uzlině
3. Operace: Jednodenní x dvoudenní protokol
FTN: jednodenní, operace do 12 hod.

Značení radionuklidem

Radiačně navigovaná chirurgie

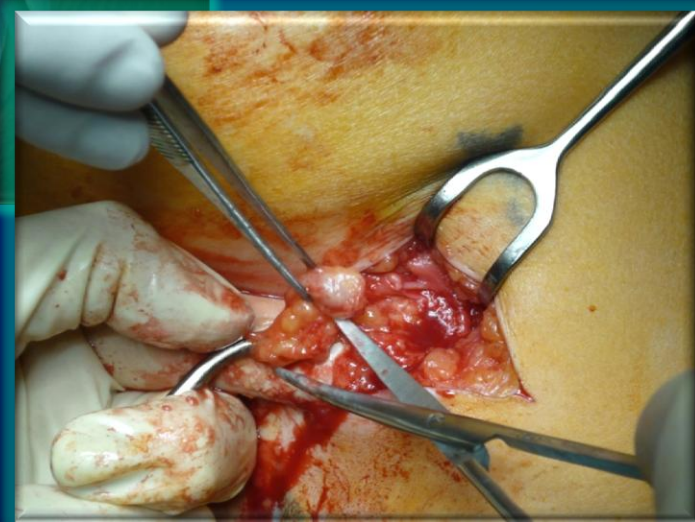

Detekce SNL pomocí gama sondy

Značení radionuklidem

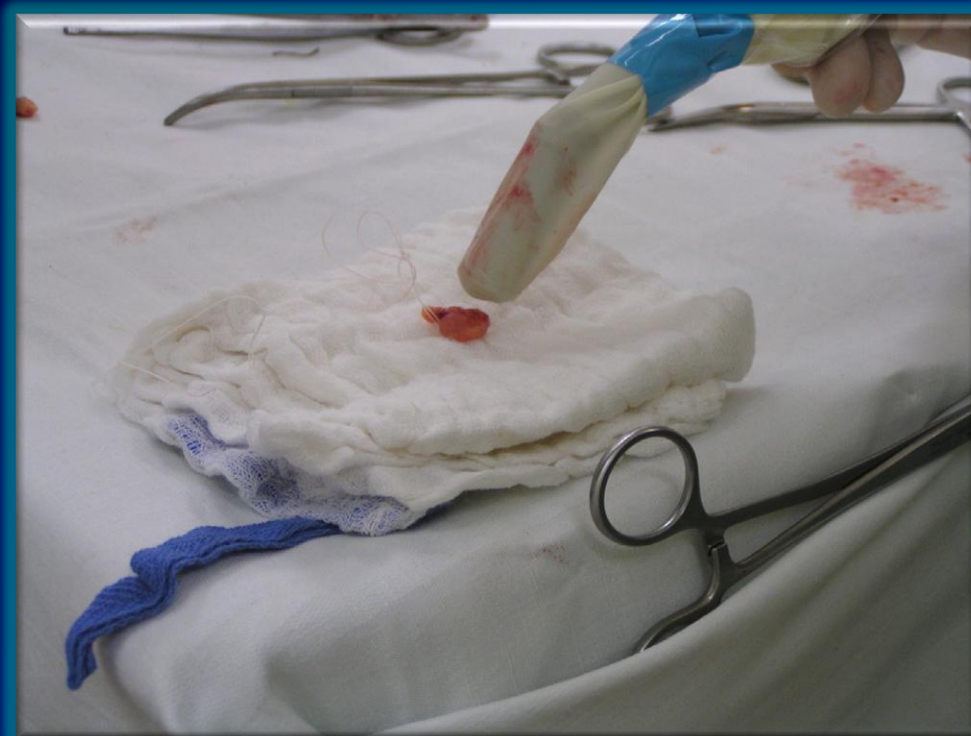
Radiačně navigovaná chirurgie

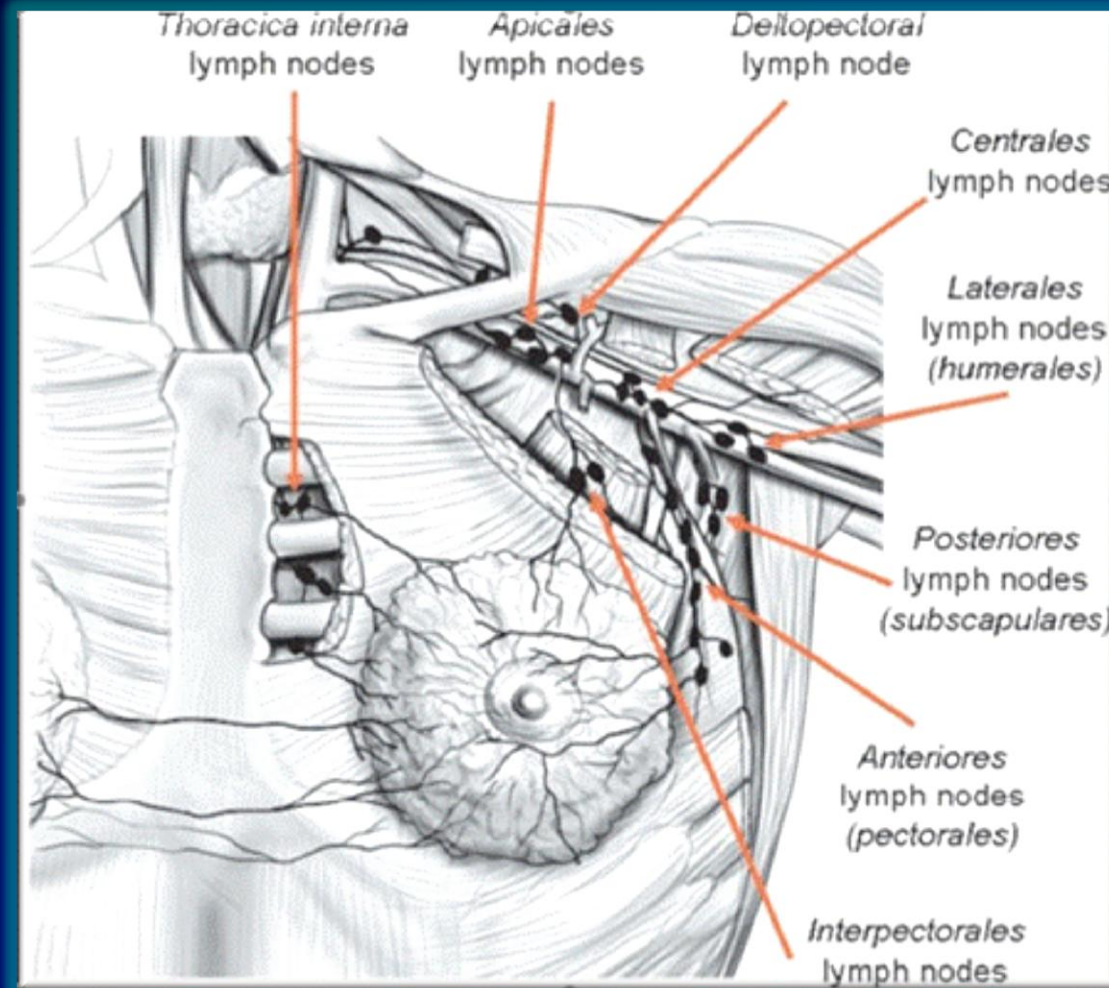
Detekce SNL

pomocí gama sondy

Značení radionuklidem

Axillární disekce

1. + 2. etáž axillárních uzlin (10-12 uzlin)

Onemocnění prsu u mužů

Maligní: 1:100 000

Adenokarcinom:

a) Duktální karcinom in situ (DCIS)

b) Invazivní duktální karcinom (IDC): 80-90%

Lobulární karcinom: raritní (2%)

Pagetův karcinom: (1%)

Lymfom, sarkom

**Metastáza jiných karcinomů
(prostata)**

Onemocnění prsu u mužů

Věk (průměrný věk 67 let)

RA (20% s pozitivní RA)

BRCA 2 mutace (5-10%)

**Chromozomové mutace (Klinefelterův syndrom),
hypogonadismus**

Radiace (pacienti po aktinoterapii pro Hodgkin či non-Hodgkin lymfom)

Abusus alkoholu, hepatopathie

Hyperthyreoidismus

Léčba estrogeny (ca prostaty) a abusus steroidů a dalších látek (např. glutamin, efedrin, aspirin, ginkgo-biloba, kreatin, glukosamin, chondroitinsulfát, kalcium, Nolvadex, inzulin, fitness přípravky)

Chronické renální selhání

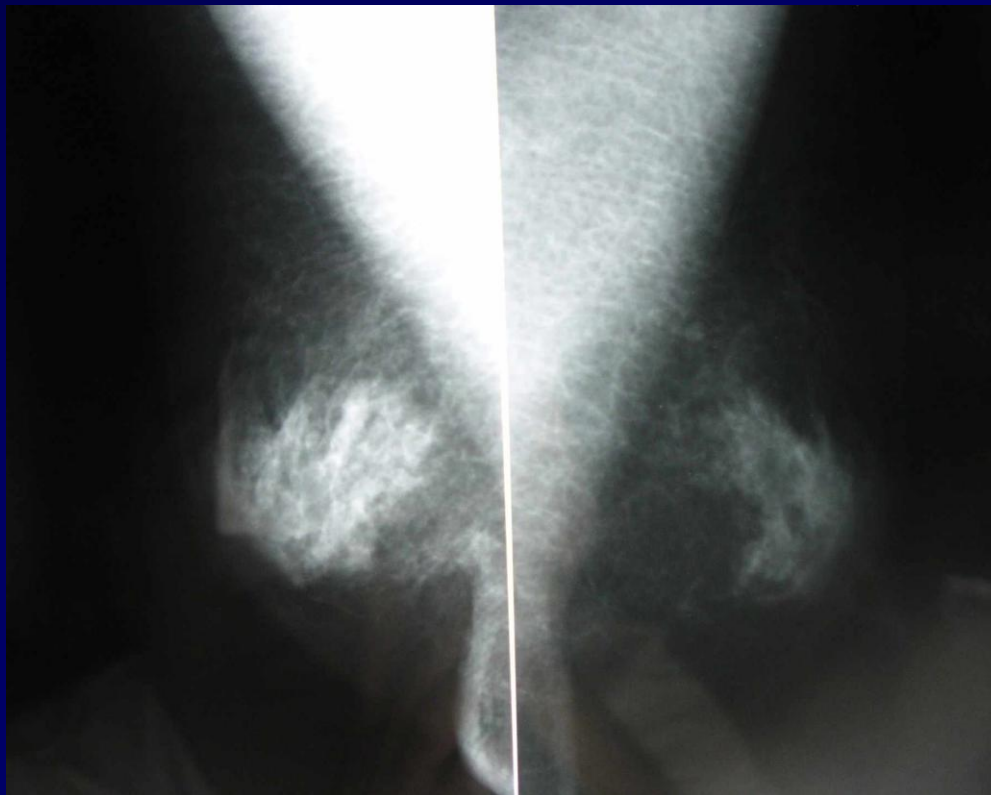
U jiných malignit (ca plic, germinální nádory), obesita...

Onemocnění prsu u mužů

- ***psychofarmaka:** amitriptylin (Elavil), carbamazepin (Tegretol), chlorpromazin, fluphenazin dekanóát, Deprex, Prozac, Xanax
- ***antikonvulzíva:** clonazepam (Rivotril)
- ***hormony:** Humegon, Nutropin
- ***léky na léčbu hyperplázie a karcinomu prostaty** (Cardura)
- ***prokinetika a antiulcerosa:** Zantac, cimetidin (Tagamet)
- ***diuretika:** spironolacton (Aldactone, Verospiron), hydrochlorothiazid (Moduretic)
- ***blokátory Ca kanálů:** felodipin (Triasyn, Plendil), nifedipin (Adalat), verapamil (Isoptin), amlodipin (Norvasc)
- ***inhibitory ACE:** kaptopril (Capoten, Tensiomin)
- ***hypolipidemika:** fluvastatin (Lescol)
- ***chemoterapeutika:** methotrexat
- ***antimykotika:** Nizoral
- ***antivirotika:** Retrovir
- *jiné: Intrenon

Onemocnění prsu u mužů

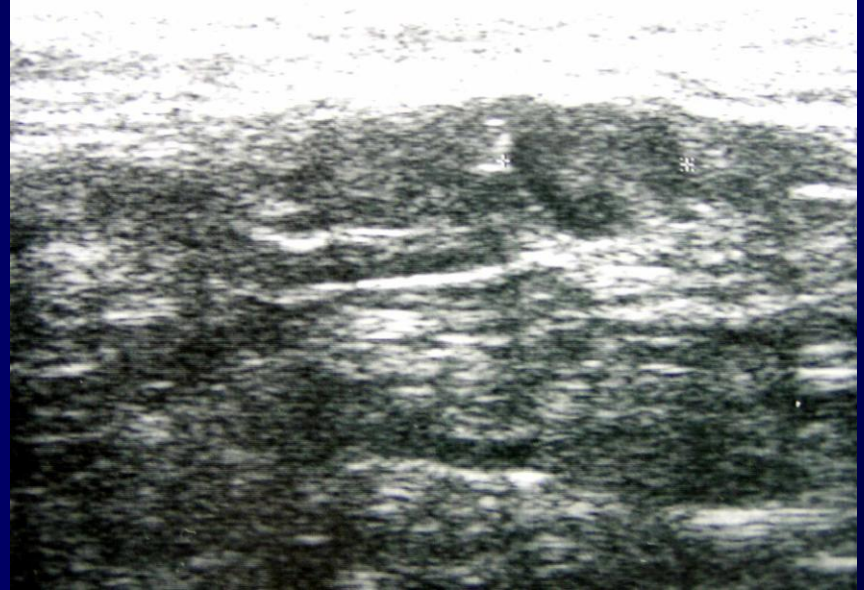
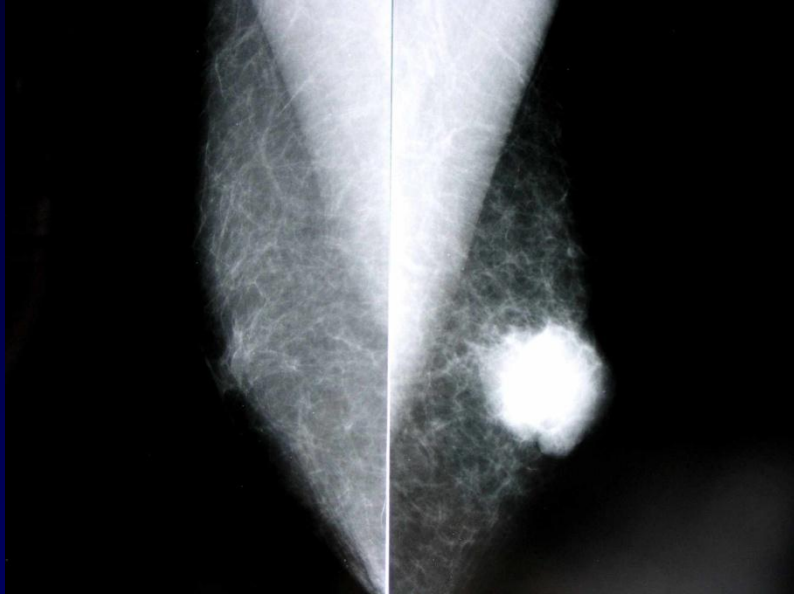
MG

Hyperplázie

Onemocnění prsu u mužů

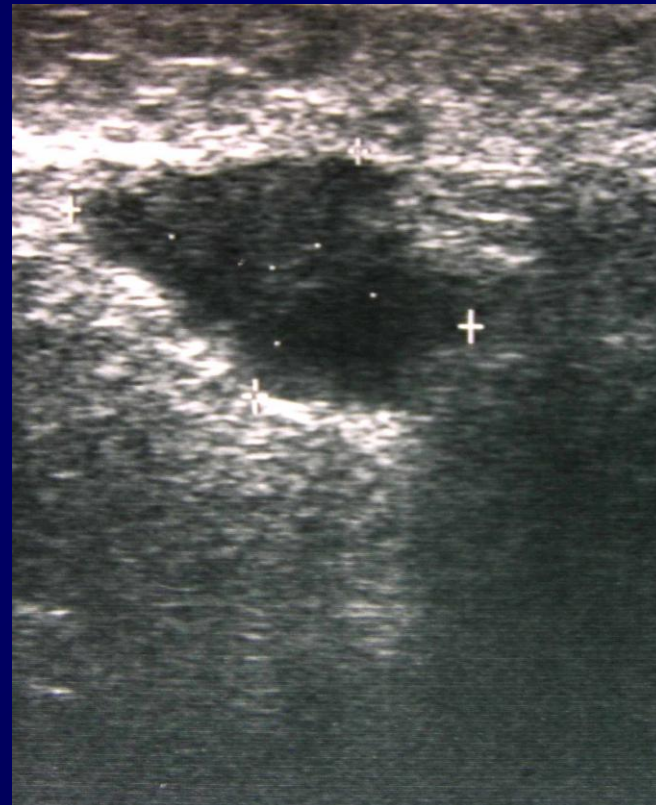
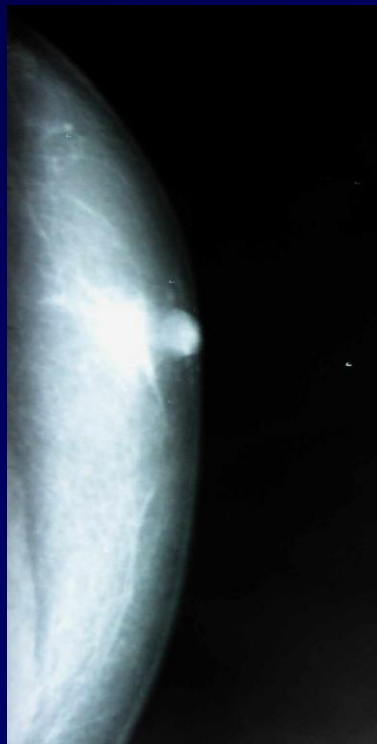
MG,SONO

Cysta

Onemocnění prsu u mužů

MG,SONO

Karcinom

Závěr

I přes trvající nárůst počtu onemocnění karcinomem prsu a přesun incidence do mladších věkových kategorií

lze konstatovat, že díky zavedenému screeningu pozorujeme pokles mortality a prodloužení DFI.

Všechny postupy diagnostické
i terapeutické závisí na spolupráci
celého mammárního týmu
(chirurg, onkolog, radiodiagnostik,
patolog, gynekolog).

Nelze však opomenout názor
a rozhodnutí pacientky.